

**ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ /THEORY OF STATE AND LAW
/ТЕОРИЯ ГОСУДАРСТВА И ПРАВА**

ՆԵԼԼԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
Фաստարան

NELLI HARUTYUNYAN
Advocate

НЕЛЛИ АРУТЮНЯН
Адвокат

**ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԷԹԻԿԱՆ՝ ՈՐՊԵՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՓԱՍՏԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԳՐԱՎԱԿԱՆ**

**ADVOCATES ETHICS AS GUARANTEE OF DEVELOPMENT
OF ADVOCACY
IN THE REPUBLIC OF ARMENIA**

**АДВОКАТСКАЯ ЭТИКА КАК ЗАЛОГ РАЗВИТИЯ
АДВОКАТУРЫ В РЕСПУБЛИКЕ АРМЕНИЯ**

«Էթիկա» հասկացությունն առաջացել է հունարեն «ethiká, ethos» բառից, որը նշանակում է սովորույթ, բարոյական բնավորություն: Առաջին անգամ այն գործածվել է Արիստոտելի կողմից որպես «գործնական» փիլիսոփայության հետազոտության հատուկ բնագավառի բնորոշում, քանի որ այն փորձում է պատասխանել այն հարցին, թե ի՞նչ պետք է մենք անենք¹:

Էթիկական նորմերն ուսումնասիրող գիտության ոլորտների մեջ իր ուրույն տեղն է զբաղեցնում մասնագիտական էթիկան: «Մասնագիտական էթիկա» հասկացությունը սովորաբար օգտագործվում է որոշակի մասնագիտության մարդկանց վարքագծի կանոնները բնութագրելու համար: Մասնագիտական էթիկան ամենից առաջ նշանակություն ունի այն մասնագիտությունների համար, որոնց օբյեկտը մարդն է, օրինակ՝ ուսուցչի, բժշկի, դատավորի, փաստաբանի էթիկան: **Մասնագիտական էթիկան որոշակի սոցիալական խմբի վարքի կանոնների ամբողջություն է, որն ապահովում է մասնագիտական գործունեությամբ պայմանավորված կամ դրա հետ կապված փոխհարաբերությունների բարոյական բնույթը, ինչպես նաև գիտության ոլորտ է, որն ուսումնասիրում է գործունեու-**

¹ Տե՛ս http://svitk.ru/004_book_book/15b/3353_kratkaya_filosofskaya_enciklopediya.php#_Toc92804799:

թյան տարբեր բնագավառներում բարոյականության արտահայտման յուրահատկությունը²:

Իրավաբանական էթիկայի առարկան կարող է սահմանվել որպես մասնագետի, արհեստավարժ վերաբերմունքն իրավունքի, օրենսդրական նորմերի, կանոնների իմաստին ու արժեքներին և այդ վերաբերմունքի իրացումը մասնագիտական գործունեության ընթացքում: Իրավաբանական էթիկան կարելի է անվանել տարբեր մասնագիտացումների իրավաբանների բարոյական կանոնագիրք: Միասնական իրավաբանական մասնագիտության շրջանակում գոյություն ունեն բազմաթիվ նեղ մասնագիտացումներ՝ դատավոր, դատախազ, քննիչ, փաստաբան, նոտար և այլն: Ուստի բնական է, որ լայն տարածում են գտել այնպիսի առանձին ուսումնասիրության ոլորտներ, ինչպիսիք են դատավորի էթիկան, դատախազի էթիկան, փաստաբանի էթիկան³:

Անհրաժեշտ է տարբերել իրավաբանական էթիկան իրավունքի էթիկայից: Իրավունքի էթիկան ենթադրում է ցանկացած իրավունակ քաղաքացու կողմից քարոզվող որոշակի բարոյաիրավական արժեքներ և նորմեր: Իրավունքի էթիկայի սուբյեկտը յուրաքանչյուր իրավունակ քաղաքացին է: Նա և՛ ստեղծում է իրավունքը, և՛ ցուցադրում է իր բարոյական վերաբերմունքը ձևավորված իրավական նորմերի հանդեպ: Իրավաբանական էթիկայի սուբյեկտը մասնագետն է, որն անմիջականորեն մասնագիտական գործունեության միջոցով իրացնում է իր վերաբերմունքն օրինաստեղծ և իրավակիրարկման ինստիտուցիոնալ գործունեության հանդեպ⁴:

Իրավաբանական էթիկայի բաղկացուցիչ մասն է կազմում փաստաբանական էթիկան: Փաստաբանական էթիկայի առարկան փաստաբանի վարքն է ինչպես իր մասնագիտական պարտականությունները կատարելիս, այնպես էլ հանրային կյանքում: Էթիկայի կանոնները սահմանում են ոչ թե ինչ պետք է կտարել, այլ ինչպես պետք է ավելի որակյալ կատարել, քանի որ էթիկայի կանոնները խախտող վարքն արտացոլվում է ինչպես փաստաբանի, այնպես էլ՝ ողջ փաստաբանության հղինակության վրա, բերում է վստահության կորստի:

Աշխարհում վաղուց արդեն հայտնի են փաստաբանների էթիկայի կանոնագրքերը, որոնք ներկայացնում են փաստաբանների մասնագիտական վարքի էթիկական կանոնների ժողովածու: ԱՄՆ-ում դեռևս 1908 թ. հայտնվեցին Մասնագիտական էթիկայի կանոնները, որոնք բաղկացած էին 70 պարագրաֆներից և սահմանում էին կանոնների բավականին ամբողջական ցանկ՝ կապված դատարանի և գործընկերների հետ փոխհարաբերությունների, պարտականությունների հանդեպ բարեխիղճ վերաբերմունքի, ազնվության և անկեղծության, հոնորարի նշանակման չափավորության խնդիրների հետ⁵:

Հայաստանի երրորդ հանրապետությունում փաստաբանի վարքագծի կանոնագիրքն առաջին անգամ ընդունվեց 1999 թ. մայիսի 1-ին Հայաստանի Հանրապետության փաստաբանների միության ընդհանուր ժողովում՝ հետագայում

² Տե՛ս Ե. Ռ. Ազարյան, «Փաստաբանության հիմունքները» ուսումնագործական ձեռնարկ, Եր., Գասպրինտ, 2006, էջ 127:

³ Տե՛ս նույն տեղում, էջեր 128-129:

⁴ Տե՛ս նույն տեղում, էջ 128:

⁵ Տե՛ս նույն տեղում, էջ 134:

փոփոխությունների ենթարկվելով 2000 թ. մայիսի 5-ին, 2001 թ. մայիսի 12-ին և 2003 թ. մարտի 1-ին: Այն հիմնված էր 1998 թ. «Փաստաբանական գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի համապատասխան դրույթների վրա և կազմված էր ընդհանուր դրույթներ, փաստաբանի մասնագիտական և անձնական պատիվն ու արժանապատվությունը, վստահորդ-փաստաբան փոխհարաբերությունը, փաստաբանի հոնորարը և փաստաբանի կարգապահական պատասխանատվությունը մասերից: Հստակ տարանջատում չկար ընդհանուր և հատուկ մասերի միջև⁶:

2004 թ. դեկտեմբերի 14-ին ընդունված «Փաստաբանության մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա 2006 թ. փետրվարի 18-ին ՀՀ փաստաբանների պալատի ընդհանուր ժողովի կողմից ընդունվեց Փաստաբանի վարքագծի նոր կանոնագիրքը, որը հստակորեն բաժանված էր ընդհանուր և հատուկ մասերի ու առավել հստակ սահմանում էր փաստաբանի և վստահորդի, գործընկերների, դատարանի, երրորդ անձանց միջև փոխհարաբերությունների էթիկական կանոնները: Այնուհետև, Եվրոպայի փաստաբանների միությունների և իրավական համայնքների խորհրդի (CCBE) կողմից սահմանված «Եվրոպայի փաստաբանների համար վարքագծի կանոնագրքի» դրույթների հիման վրա 2012 թ. փետրվարի 11-ին ընդունվեց Փաստաբանի վարքագծի նոր կանոնագիրքը: Նոր կանոնագրքով սահմանվեց մասնագիտական գործունեության ընդհանուր սկզբունքները, փաստաբան-վստահորդ հարաբերությունները, հարաբերությունները դատարանների հետ, փաստաբանների միջև հարաբերությունները, այլ մարմինների հետ փոխհարաբերությունները⁷:

Փաստաբանի մասնագիտությունն ունի հասարակական մեծ կարևորություն և դրանով պայմանավորված՝ առանձնահատուկ կարգավիճակ: Փաստաբանը հասարակության հատուկ սուբյեկտ է, որը ստանձնել է իր առանձնահատուկ դերը՝ իրավունքի գերակայության հանդեպ ունեցած հարգանքի շնորհիվ և որպես իրավապաշտպան գործունեություն իրականացնող սուբյեկտ նպաստում է արդարադատության իրականացմանը: Ավելին, Կանոնագրքի 2.2.2 ենթակետով փաստաբանի վրա դրվում է համակողմանի պարտականություն իր գործունեության բոլոր բնագավառներում խուսափել այնպիսի վարքագծից (գործողությունից կամ անգործությունից), որը կարող է կասկածի տակ դնել կամ խաթարել փաստաբանի կամ փաստաբանության նկատմամբ վստահությունը կամ հարգանքը: Սույն պարտականությունը ենթադրում է փաստաբանի կողմից որոշակի ակտիվ գործողությունների կատարում սեփական մասնագիտական և անձնական վարկանիշի բարձրացման ուղղությամբ՝ այդպիսով նպաստելով փաստաբանի մասնագիտության հանրային վարկանիշի բարձրացմանը: Սույն պարտականությունը նաև փաստաբանի պատշաճ վարքագծի նվազագույն շեմն է, երբ փաստաբանից պահանջվում է առնվազն չկատարել հանրորեն պարսավելի, անպարկեշտ, հակաօրինական և փաստաբանի մասնագիտության հանրային վարքը խաթարող

⁶ Տեն Ե. Ռ. *Ազարյան*, «Փաստաբանության հիմունքները» ուսումնագործնական ձեռնարկ, Եր., Գասպրիև, 2006, էջ 136:

⁷ ՀՀ փաստաբանների պալատի ընդհանուր ժողովի 11.02.2012 թ. թիվ 1/4 որոշմամբ հաստատված Փաստաբանի վարքագծի կանոնագրքում ՀՀ փաստաբանների պալատի ընդհանուր ժողովի 19.10.2019 թ. թիվ 1-Լ որոշմամբ կատարվել են փոփոխություններ և լրացումներ, և կանոնագիրքը շարադրվել է նոր խմբագրությամբ:

գործողություն կամ անգործություն:

Փաստաբանի վարքի նկատմամբ հարաբերականորեն խիստ սահմանափակումները պայմանավորված են փաստաբանի մասնագիտության առանձնահատուկ բնույթով և հանրային բարձր կարգավիճակով, որը պայմանավորված է փաստաբանության՝ որպես իրավապաշտպան գործունեության մեծ կարևորությամբ:

Նշվածի համատեքստում փաստաբանի վրա են դրվում են բազմազան իրավական և բարոյական պարտականություններ, և նրա նկատմամբ գործում են առանձնահատուկ պահանջներ՝ կապված անձնական վարքագծի հետ. լինի դա մասնագիտական գործունեության, թե այլ ոլորտներում: Ուստի՝ **փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ**, այլ ընդգրկում են նրա մասնագիտական-իրավական և բարոյական օրինակելիության բարձր չափանիշներ միջանձնային և հասարակական ամենատարբեր շփումների և առնչությունների ժամանակ: **Փաստաբանի մասնագիտական գործունեության հանդեպ հարգանքը կարևոր պայման է հասարակության մեջ իրավունքի գերակայության և ժողովրդավարության ընկալման համար: Փաստաբանի՝ որպես անհատի գործունեությունը հասարակության կողմից ասոցացվում է փաստաբանի ինստիտուտի հետ, ուստի՝ փաստաբանն իր առօրյա գործունեության իրականացման ընթացքում պետք է դրսևորի այնպիսի վարքագիծ, որը կնպաստի փաստաբանի կոչման և առաքելության նկատմամբ հարգանքի և վստահության բարձրացմանը, ինչը փաստաբանի բարոյական պարտականությունն է:**

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային որոշումների համաձայն՝ *Փաստաբաններն իրենց հատուկ կարգավիճակով պայմանավորված՝ որպես միջնորդ, կենտրոնական դիրք են զբաղեցնում հանրության և դատարանների միջև արդարադատության իրականացման գործընթացում: Նման կարգավիճակով է բացատրվում նրանց վարքագծի նկատմամբ սովորաբար կիրառվող սահմանափակումները որպես փաստաբանական միության անդամ*⁸:

Փաստաբանների հատուկ դերակատարումը, արդարադատության իրականացման հարցում որպես անկախ մասնագետների, իր մեջ ներառում է մի շարք պարտավորություններ, հատկապես այն դեպքերում, երբ այն վերաբերվում է նրանց վարքագծին: Չնայած փաստաբանները ենթակա են սահմանափակումների իրենց մասնագիտական գործունեության մեջ, որոնք պետք է լինեն շրջահայաց, արդար և ազնիվ, նրանք միաժամանակ օգտվում են բացառիկ իրավունքներից և արտոնություններից, որոնք կարող են տարբեր իրավասություններում տարբեր լինել, դրանց շարքում իր մասնաբաժինն ունի զսպվածությունը դատարանում օգտագործվող դիրքորոշման առնչությամբ⁹:

⁸ Տե՛ս «Casado Coca v. Spain» գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 24.02.1994 թ. վճիռը (§ 54):

⁹ «Casado Coca v. Spain» գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 24.02.1994 թ. վճիռը (§ 46), «Steur v. the Netherlands» գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 28.10.2003 թ. վճիռը (§ 38), «Veraart v. the Netherlands» գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 30.11.2006 թ. վճիռը (§ 51), «Morice v. France» գործով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի 23.04.2015 թ. վճիռը (§ 133):

Եվրոպայի փաստաբանների միությունների և իրավական համայնքների խորհրդի (CCBE-ի) կողմից հաստատված եվրոպական իրավական մասնագիտության հիմնական սկզբունքների վերաբերյալ մեկնաբանությունների «դ» կետի համաձայն՝ *փաստաբանը, որպեսզի հարգանք ունենա իր վստահորդների, երրորդ անձանց, դատարանների և պետության կողմից, պարտավոր է արժանանալ այդ հարգանքին: Դա հնարավոր է անդամագրվելով հեղինակային մասնագիտությանը. հետևաբար, փաստաբանը չպետք է անի այն ամենը, ինչը կարող է հեղինակագրկել ինքն իրեն կամ առհասարակ փաստաբանությանը՝ որպես մասնագիտություն, կամ թուլացնել տվյալ մասնագիտության նկատմամբ հասարակության վստահությունը: **Դա չի նշանակում, որ փաստաբանը պետք է լինի կատարյալ անձնավորություն, բայց դա նշանակում է, որ նա չպետք է ցուցաբերի ոչ հարիր վարքագիծ, թե՛ փաստաբանություն, թե՛ այլ տեսակի գործունեություն իրականացնելիս, թե՛ նույնիսկ մասնավոր կյանքում, որով հնարավոր է, որ վարկաբեկի տվյալ մասնագիտությունը¹⁰:***

«Սահմանադրական դատարանի 2016 թ. ապրիլի 5-ի թիվ ՍԴՈ-1263 որոշմամբ՝ դատարանը նշել է. «Ինքնանպատակ չէ այն, որ ի տարբերություն 2005 թ. խմբագրությամբ ՀՀ Սահմանադրության 20-րդ հոդվածի, որի 1-ին մասի 1-ին նախադասությամբ ամրագրված դրույթով սահմանված էր իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքը, 2015 թ. խմբագրությամբ ՀՀ Սահմանադրության 64-րդ հոդվածը, որը վերաբերում է դիտարկվող իրավունքին, պարունակում է 2-րդ մաս, որի 1-ին նախադասությամբ ամրագրված է հետևյալ դրույթը. «Իրավաբանական օգնություն ապահովելու նպատակով երաշխավորվում է անկախության, ինքնակառավարման և փաստաբանների իրավահավասարության վրա հիմնված փաստաբանության գործունեությունը»: Դրանով իսկ պետությունն ընդլայնել է որակյալ իրավաբանական օգնություն ցուցաբերելու իր պոզիտիվ պարտականության շրջանակը **սահմանադրական մակարդակի բարձրացնելով փաստաբանության՝ որպես որակյալ իրավաբանական օգնություն տրամադրող ինստիտուտի դերը**»:

Փաստաբանի մասնագիտական բարձր որակավորումը և իր պարտականությունների բարեխիղճ կատարումը փաստաբանության ինստիտուտի հանրային ընկալման առանցքային տարրերից են, որոնց բացակայությունն արժեզրկում է փաստաբանի՝ որպես իրավապաշտպան և արդարադատության կայացմանը նպաստող գործառույթներ իրականացնող անձի հասարակական նշանակությունը: Կանոնագրքի դրույթները համակցությամբ մեկնաբանելիս բացահայտվում է փաստաբանի գործունեության բարեխղճության, և հանձնարարության պատշաճ և լրիվ կատարման իրավական բովանդակությունը: Նշված կանոններով փաստաբանի համար սահմանվում են պարտականություններ, այն է՝ ելնել վստահորդի շահերից և բարեխղճորեն և ժամանակին պաշտպանել վստահորդի իրավունքներն ու օրինական շահերը, տեղեկացնել վստահորդին հանձնարարության կատարման ընթացքի մասին, պատասխանել վստահորդին հետաքրքրող հարցերին: Նշվածը ենթադրում է, որ փաստաբանը պետք է կիրառի օրենքով

¹⁰ Տե՛ս https://www.ccbe.eu/NTCdocument/EN_CCBE_CoCpdf1_1382973057.pdf:

չարգելված բոլոր հնարավոր միջոցները վստահորդի շահերը լավագույնս պաշտպանելու համար: Ընդ որում, խոսքը վերաբերում է այնպիսի գործողությունների կատարմանը, որոնք փաստացի արդյունավետ են վստահորդի իրավունքների, ազատությունների և օրինական շահերի պաշտպանության պատշաճ ներկայացման համար: Ձևական բնույթի գործողությունների կատարումը, որոնք, թեկուզև օրինական են, սակայն տվյալ պարագայում օգտակար և արդյունավետ չեն վստահորդի շահերի պաշտպանության համար, չի կարող համարվել փաստաբանի մասնագիտական բարեխղճության ապացույց:

Փաստաբանի օրինակելի վարքագծի կարևորագույն դրսևորումներից է նաև իր գործընկերների և այլ անձանց անձի, արժանապատվության և համբավի նկատմամբ հարգալից վերաբերմունք դրսևորելը, միջանձնային քաղաքավարի վարվեցողությունը: Կանոնագրքի կանոնը՝ այլ փաստաբանի նկատմամբ արժանապատվությունը և փաստաբանի համբավն արատավորող գործողություններ ու արտահայտություններ թույլ չտալու վերաբերյալ, փաստաբանական էթիկայի հիմնաքարն է, քանի որ չի կարող իր նկատմամբ հարգանք ակնկալել այն կառույցը, որի անդամները, մասնագիտական, հասարակական, հրապարակախոսական և այլ բնագավառներում միմյանց նկատմամբ չեն ցուցաբերում փոխադարձ հարգանք: Նշված կանոնի չպահպանումը չի կարող գնահատվել որպես փաստաբանի մասնագիտության բովանդակության և հասարակական կոչման նկատմամբ հարգանքի ձևավորմանն ու ամրապնդմանը նպաստող գործողություն: Փաստաբանների կողմից միմյանց պատվի, արժանապատվության և համբավի նկատմամբ հարգանքը և դրանից բխող կոռեկտ վարքագիծը փաստաբանական համայնքի՝ որպես մասնագիտական միավորման կառուցակարգային միասնության, արդյունավետ գործունեության և իրավապաշտպան առաքելության պատշաճ իրականացման գրավականներից է: Փաստաբանի վարքագծի իրավաչափությունը չի կարող չափվել միայն իր վստահորդների հանձնարարությունները պատշաճ կատարելու հանգամանքով: Փաստաբանի՝ որպես իրավապաշտպան գործառույթ իրականացնող և քաղաքացիական հասարակության մաս կազմող սուբյեկտի վրա դրված են իր հասարակական հատուկ կարգավիճակից բխող պարտականություններ՝ այդ թվում իր գործընկերների նկատմամբ պատշաճ հարգանք դրսևորելու առումով: Այլ փաստաբանի մասնագիտության, անձնավորության, գործնական համբավի նկատմամբ հարգանքը պետք է լինի յուրաքանչյուր փաստաբանին ուղղորդող կանոն, քանի որ նրա բարոյական պարտականությունն է փաստաբանի կոչման արժանապատվության և փաստաբանության հեղինակության մասին հոգալը: Նշված և մի շարք այլ պարտականությունների կատարմամբ է որոշվում նաև անհատ փաստաբանի և, ընդհանրապես, փաստաբանական համայնքի հանրային վարկանիշն ու վստահության աստիճանը:

Փաստաբանի վարքագծի անքակտելի մասն է կազմում նրա հրապարակային խոսքը, որը պետք է բխի փաստաբանի կարգավիճակից և մարդու իրավունքների պաշտպանության ոլորտում սահմանադրորեն վերապահված կարևոր կարգավիճակից: Կշեռքի մի նժարի վրա դրված է փաստաբանի արտահայտվելու

ազատությունը, իսկ մյուս նժարի վրա՝ փաստաբանության՝ որպես քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտի, որին Սահմանադրությամբ վերապահվել է պետության կողմից երաշխավորված անձի իրավաբանական օգնություն ստանալու իրավունքի ապահովումը, հեղինակությունը, մի կառույցի հեղինակությունը, որին անդամագրված են փաստաբանները, կառույց, որի բարձր հեղինակությունից է նաև կախված յուրաքանչյուր փաստաբանի հեղինակությունը պետական մարմինների, դատարանների և այլ անձանց հետ հարաբերություններում: Այս տեսանկյունից, բնականաբար, արդարացված և հավասարակշռված է փաստաբանի արտահայտվելու ազատության սահմանափակումը, որն ուղղված է մյուս բոլոր փաստաբանների և առհասարակ փաստաբանության հեղինակության բարձրացմանը: Նման սահմանափակումն անհրաժեշտ է հասարակության համար:

Նշվածի համատեքստում **Կանոնագրքի 1.1. կետով սահմանվել է փաստաբանի դերը հասարակության մեջ, որի համաձայն. Իրավունքի գերակայության հանդեպ ունեցած հարգանքի վրա հիմնված հասարակության մեջ փաստաբանը հատուկ դեր է ստանձնում: Փաստաբանի պարտականությունները չեն սկսվում և ավարտվում միայն հանձնարարականների բարեխիղճ կատարմամբ: Փաստաբանը կոչված է ծառայել արդարադատության շահերին, ինչպես նաև այն իրավունքներին ու արդոնություններին, որոնք նրան վստահել են պաշտպանելու իր վստահորդի շահերը:**

Փաստաբանի մասնագիտական գործունեության հանդեպ հարգանքը կարևոր պայման է հասարակության մեջ իրավունքի գերակայության և ժողովրդավարության համար:

Փաստաբանի գործունեությունը փաստաբանի վրա դնում է բազմազան իրավական և բարոյական պարտականություններ՝

- **վստահորդի նկատմամբ:** Փաստաբանը վստահորդին բացատրում է նրա իրավունքները, պարտականությունները և դրանց իրացման իրավական հետևանքները, ինչպես նաև ջանասիրաբար ներկայացնում է իր վստահորդի շահերը.

- **դատարանների և այլ մարմինների առջև,** որտեղ փաստաբանը ներկայացնում է վստահորդի շահերը: Այս հարաբերություններում փաստաբանը պետք է հարգանքով վերաբերվի այն մարմիններին, որոնց հետ նա առնչվում է, պետք է ձգտի նպաստել իրավունքի զարգացմանը, իրավակիրառ պրակտիկայի բարելավմանը, ինչպես նաև արդարադատության պարզաճ և իրավաչափ իրականացմանը.

- **փաստաբանի մասնագիտության հանդեպ ընդհանրապես և այդ ոլորտի յուրաքանչյուր անդամի նկատմամբ մասնավորապես:** Փաստաբանը հանդիսանալով փաստաբանական համայնքի (հանրույթի) պատասխանատու անդամ, պետք է մշտապես կատարելագործի իր գիտելիքները, հարգանք ցուցաբերի փաստաբանների նկատմամբ, ինչպես նաև պետք է խուսափի փաստաբանի կամ փաստաբանության նկատմամբ վստահությունը կամ հարգանքը խաթարող վարքագծից:

- **հասարակության նկատմամբ,** որի համար ազատ և անկախ փաստաբանի մասնագիտության առկայությունը՝ համակցված այդ մասնագիտությանը վերաբերող կանոնների նկատմամբ հարգանքով, մարդու իրավունքների պաշտպա-

նության կարևոր միջոց է: Փաստաբանն իր գործունեությամբ պետք է նպաստի հասարակության իրավագիտակցության բարձրացմանը, այդ թվում՝ անձնական օրինակով ցույց տալով իրավունքի պաշտպանի օրինակելի կերպարը:

Նշված կանոնների վերլուծությունից բխում է, որ վարքագծի կանոնները հնարավորություն են տալիս հասկանալու ոչ միայն թե ինչ պետք է անի փաստաբանը, այլ նաև՝ ինչպես պետք է այն անի: Փաստաբանի վարքագծի կանոնագիրքը սահմանում է փաստաբանի վարքագծի միասնական կանոնները և փաստաբանական էթիկայի սկզբունքները, որոնք պարտադիր են բոլոր փաստաբանների համար: Փաստաբանի վարքագծի կանոնագիրքն, ըստ էության, ունի «լրացուցիչ» կարգավորիչ դեր՝ լրացնում է կամ կարգավորում է այն հարաբերությունները, որոնք իրավական կարգավորման ենթակա չեն: Փաստաբանի վարքագծի կանոնները և փաստաբանական էթիկայի սկզբունքները հանդիսանում են փաստաբանության, որպես քաղաքացիական հասարակության ինստիտուտի, զարգացման և անկախության երաշխավորման հիմնաքարը: Առանց այդ սկզբունքների պահպանման՝ փաստաբանությունը չի վայելի հանրության վստահությունը, որը կհանգեցնի պետության միջամտությանը փաստաբանական գործունեությանը: Արդյունքում կվտանգվի փաստաբանության անկախությունը, առանց որի փաստաբանությունն ուղղակի գոյություն ունենալ չի կարող:

Annotation. The article discusses the concepts of ethics, professional ethics, legal ethics, law ethics and advocacy ethics. The article talks about the role of the legal profession in the society and connected with that role the relatively strict restrictions of lawyer's ethics.

The article discusses various legal and moral obligations imposed on lawyers by the Code of Conduct and the special requirements regarding the personal conduct of the lawyer, whether in professional or other fields.

Аннотация. В статье рассматриваются понятия «этика», «профессиональная этика», «правовая этика», «этика права» и «адвокатская этика». В статье также говорится о роли профессии адвоката в обществе, в связи с чем рассматриваются относительно строгие ограничения этики адвоката. Анализируются различные правовые и моральные обязанности, налагаемые на адвоката Кодексом этики, и специальные требования в отношении личного поведения адвоката в профессиональной или других областях.

Բանալի բառեր - էթիկա, մասնագիտական էթիկա, փաստաբանական էթիկա, փաստաբանի վարքագիծ, փաստաբանի վարքագծի կանոնագիրք:

Keywords: ethics, professional ethics, advocacy ethics, advocacy behavior, Code of Advocate's Conduct.

Ключевые слова: этика, профессиональная этика, адвокатская этика, поведение адвоката, Кодекс этики адвоката.

Ն. Հարությունյան - փաստաբան, էլ. փոստ՝ nelli_harutyunyan@yahoo.com

Ներկայացվել է խմբագրություն 30.03.2020 թ., տրվել է գրախոսության 30.03.2020 թ., երաշխավորվել է իրավ. գիտ. թեկնածու, ուղեկետ Տարոն Սիմոնյանի կողմից, ընդունվել է տպագրության 22.05.2020 թ.: